

„VENÄJÄN AGRAARIKYSYMYKSEN“ OLEMUS

„Agraarikysymys” — jos käytämme tätä tavallista, paljon käytettyä termiä — on olemassa kaikissa kapitalistisissa maissa. Mutta Venäjällä on yleiskapitalistisen agraarikysymyksen *rinnalla* olemassa *toinen*, „aitovenäläinen” agraarikysymys. Osoittaaksemme lyhyesti kumpaisenkin agraarikysymyksen välisen eron mainitsemme, ettei missään kapitalistisessa sivistysmaassa ole vähänkään laajaa pienmaanomistajien demokraattista liikettä suurmaanomistajien maiden siirtämiseksi heidän haltuunsa.

Venäjällä on sellainen liike olemassa. Ja tätä vastaavasti missään muussa Euroopan maassa, paitsi Venäjällä, marxilaiset eivät aseta eivätkä kannata vaatimusta maiden siirtämisestä pienmaanomistajille. Venäjän agraarikysymys on väistämättömästi aiheuttanut sen, että *kaikki* marxilaiset ovat tunnustaneet tällaisen vaatimuksen, riippumatta erimielisyyksistä sen suhteen, *miten* on järjestettävä siirrettävän maan hallinta ja käyttö (jako, kunnallistaminen, kansallistaminen).

Mistä sitten johtuu ero „Euroopan” ja Venäjän välillä? Ehkäpä Venäjän kehityksen omaperäisyydestä, ehkäpä siitä, ettei Venäjällä ole kapitalismia, tahi meidän kapitalismimme erikoisesta toivottomuudesta ja tukalasta asemasta? Niin luulevat eri suuntavivahdusten narodnikit. Mutta tuo käsitys on aivan väärä ja elämä on sen jo aikoja sitten kumonnut.

„Euroopan” ja Venäjän välinen ero johtuu Venäjän tavattomasta takapajuisuudesta. Lännessä porvarillinen agraarijärjestelmä on jo täysin muovautunut, maaorjuus on jo kauan sitten lakaistu pois, sen jätteet ovat mitättömän

vähäisiä eikä niillä ole sanottavaa merkitystä. Tärkeimpänä yhteiskunnallisena suhteena maatalouden alalla Lännessä on *palkkatyöläisen* suhde työnantajaan, farmariin tai maanomistajaan. Pienviljelijä on siellä väliasemassa siirtyen toisaalta palkkautuvien, työvoiman myyjien luokkaan (lukuisat niin sanotut talonpojan sivutyön eli sivuansoiden muodot) ja toisaalta palkkaajien luokkaan (pienviljelijöillä työskentelevien palkkatyöläisten määrä on paljon huomattavampi kuin tavallisesti luullaan).

Venäjäällä on epäilemättä jo vakiintunut ja herkeämättä kehittyvä yhtä kapitalistinen maanviljelysjärjestelmä. Sekä tilanherran että talonpojan talous kehittyy nimenomaan siihen suuntaan. Mutta puhtaasti kapitalistiset suhteet ovat meillä vielä *valtavan suurelta* osalta *maaorjuudellisten* suhteiden puristuksessa. Suurten väestöjoukkojen, etupäässä yleensä talonpoikaisjoukkojen taistelu juuri noita suhteita vastaan onkin Venäjän agraarikysymyksen ominaispiirre. Lännessä *sellainen* „kysymys” oli olemassa ennenmuinoin kaikkialla, mutta siellä se on jo aikoja sitten ratkaistu. Venäjäällä on sen ratkaisemisessa myöhästytty, vuoden 1861 agraari-„reformi” ei sitä ratkaissut *eikä* Stolypinin agraaripolitiikka *pysty* sitä ratkaisemaan nykyisissä oloissa.

Kirjoituksessa „Maanomistus Euroopan-Venäjäällä” („Nevskaja Zvezda”²⁶ № 3)* esitimme tärkeimmät numerotiedot, jotka selittävät Venäjän nykyisen agraarikysymyksen olemuksen.

Noin 70 miljoonaa desjatiinaa maata 30.000 rikkaimmalla tilanherralla ja likimäärin saman verran 10 miljoonalla talonpoikaistaloudella — sellainen on kuvan pääasiallinen tausta. Millaisista taloudellisista suhteista tämä kuva on todistuksena?

Kolmekymmentä tuhatta suurinta tilanherraa — etupäässä vanhan herrasluokan ja vanhan maaorjuudellisen talouden edustajia. 27.833:sta viisisataa desjatiinaa suurrempien maatilojen omistajasta on aatelismiehiä 18.102, s.o. *lähes kaksi kolmasosaa*. Heidän hallussaan olevia suunnattoman suuria latifundioita — jokaista tuollaista suurtilanherraa kohti tulee keskimäärin yli 2.000 desjatiinaa maata! — ei voida viljellä omistajan työvälillä ja palkkatyöläisten voimin. Asiain näin ollen on melko välttämätöntä

* Ks. tätä osaa, ss. 17–20. *Toim.*

säilyttää vanha veropäivätyöjärjestelmä, toisin sanoen pienviljelys, pientalous suurilla latifundioilla, tilanherran maan muokkaus pientalonpojan työvälillä.

Juuri tämä päivätyöjärjestelmä onkin levinnyt, kuten tiedetään, erikoisen laajalle Euroopan-Venäjän ikivanhoissa venäläisissä keskikuvamenteissa, maanviljelymme *sydämessä*. Niin sanotut työllämaksut eivät ole muuta kuin päivätyöhön perustuvan talousjärjestelmän suoranaista jatkoa ja jätettä. Mahdottoman orjuuttavat taloudenhoitotavat, kuten talvella palkkaaminen, työnteko korvaukseksi pois lohkaistuista maista, „maan muokkaus kaikkine töineen” j.n.e., y.m.s.—nekin ovat päivätyötä. Sellaisen talousjärjestelmän vallitessa talonpojan „maaosuus” on välikappale, jolla taataan *tilanherralle* työkädet, eikä ainoastaan työkädet, vaan työvälisetkin, joita, niin viheliäisiä kuin ne ovatkin, käytetään tilanherran maan viljelemiseen.

Ääretön kurjuus talonpoikain joukossa, jotka ovat sidotut maaosuuteensa eivätkä voi saada siitä riittävää elatusta, maanviljelystekniikan tavaton alkeellisuus, teollisuuden kotimarkkinain tavaton kehittymättömyys,—sellaisia ovat tämän asiain tilan seuraukset. Ja havainnollisimpana todisteena siitä, että pohjaltaan, olemukseltaan asia on pysynyt ennallaan aivan meidän päiviimme asti, on nykyinen 30 miljoonan talonpojan nälänhätä. Vain se, että suunnaton määrä velkaorjuuteen joutuneita pienenäntiä on maaorjuudellisen sorron polkema, verojen painama ja avuton, *voi* johtaa näin kauheaan joukkoluontoiseen nälänhätään aikakaudella, jolloin maanviljelystekniikka kehittyi nopeasti ja on jo verrattain korkealla tasolla (parhaissa kapitalistisissa talouksissa).

Sinä perusristiriitana, joka johtaa näin hirmuisiin onnettomuuksiin, jollaisia Länsi-Euroopan talonpoikaisto ei ole kokenut keskiajasta asti, on ristiriita toisaalta kapitalismin, joka on teollisuudessamme kehittynyt korkealle tasolle ja on melkoisesti kehittynyt maanviljelyksessämme, ja toisaalta *maanhallinnan* välillä, joka on edelleenkin keskiaikaista, maaorjuudellista. Tästä tilanteesta ei päästä, ellei vanhaa maanhallintaa murreta päättävästi.

Ei ainoastaan tilanherrain, vaan talonpoikienkin maanhallinta on maaorjuudellista. Ensin mainittuun nähden asia on niin silminkähtävä, ettei se herätä mitään epäilyksiä. Huomautettakoon vain, että maaorjuudellisten latifundioi-

den, sanokaamme vaikkapa yli 500 desjatiinaa käsittävien talouksien, hävittäminen ei horjuta suur^{tuotantoa} maanviljelyksessä, vaan päinvastoin voimistaa, kehittää sitä. Sillä maaorjuudelliset latifundiot eivät ole suinkaan suur^{tuotannon}, vaan velkaorjuuteen perustuvan *pienviljelyn* tukipylväänä. Äärettömän suurilla, yli 500 desjatiinan maaaloilla *suurtalouden* harjoittaminen, kaikkien maiden muokkaaminen omistajan työvälillä ja vapaalla palkkatyövoimalla on useimmilla Venäjän paikkakunnilla miltei mahdollista tahi ainakin tavattoman vaikeaa. Sellaisten tilojen maa-alan *pienentäminen* on eräs velkaorjuuteen perustuvan pienviljelyn häviön ja kapitalistiseen suur^{tuotantoon} siirtymisen ehto maataloudessa.

Toisaalta myös talonpoikainen osuusmaanhallinta Venäjällä on pysynyt keskiaikaisena, maaorjuudellisena. Eikä kysymys ole ainoastaan sen juridisesta muodosta, jota nykyisin muutetaan hajottamalla väkisin kyläyhteisöä ja juurruttamalla maan yksityisomistusta,— kysymys on myös sen *tosiasiallisesta* ulkonäöstä, johon ei mikään yhteisön hävittäminen kajoa.

Äärettömän monissa pienissä ja mitä pienimmissä, enimmäkseen sekasarkaisissa talonpoikais-„parselleissa” (=pienen pienillä maatilkuilla), joissa maan laatu on huonoin (maaorjuuttajatilanherröiden johdolla vuonna 1861 suoritetun talonpoikien maiden lohkomisen vuoksi sekä maan laihutumisen takia), asiain todellinen tila tekee ne kiertämättä velkaorjuudellisesti riippuviksi vanhasta kartanonherrasta, joka on saanut latifundion perintönä.

Kuvitelkaahan vain mahdollisimman havainnollisesti tällaista: kolmeakymmentä tuhatta latifundioiden omistajaa kohden, joista kukin omistaa 2000 desjatiinaa maata, on 10.000.000 talonpoikaistaloa, joista „keskinkertaisella” talolla on 7 desjatiinan palsta. On selvää, *ettei* mikään yhteisön hajottaminen, mikään maan yksityisomistuksen luominen *vielä* kykene muuttamaan velkaorjuutta, työllämaksua, päivätyötä, maaorjuuden aikaista kurjuutta ja kaikesta tuosta johtuvia maaorjuudellisia riippuvaisuusmuotoja.

Tällaisesta asiaintilasta johtuva „agraarikysymys” on kysymys maaorjuuden jätteen poistamisesta, jotka ovat tulleet sietämättömäksi esteeksi Venäjän kapitalistiselle kehitykselle. Agraarikysymys Venäjällä on kysymys vanhan,

keskiaikaisen maanhallinnan, niin tilanherrain maanomistuksen kuin myös talonpoikien osuusmaanhallinnan päättävästä murtamisesta, mikä on tullut ehdottoman välttämättömäksi tuon maanhallinnan tavattoman takapajuisuuden vuoksi, tuon maanhallinnan ja kapitalistiseksi muodostuneen koko kansantalousjärjestelmän äärimmäisen epäsuhtaisuuden vuoksi.

Murtamisen täytyy tapahtua päättävästi, koska epäsuhte on liian suuri, koska vanha on liian vanhaa, „tauti on laskeettu liian pahaksi”. Joka tapauksessa ja kaikissa muodoissaan tuo murtaminen ei voi olla sisällöltään muuta kuin porvarillinen, sillä koko taloudellinen elämä Venäjällä on jo porvarillinen ja maanhallinta välttämättä alistuu sille, välttämättä mukautuu markkinoiden käskyihin, nykyisessä yhteiskunnassamme kaikkivaltiaaksi tulleen pääoman painostukseen.

Mutta kun kerran murtaminen ei voi tapahtua muuten kuin päättävästi eikä voi olla muuta kuin porvarillista, niin jää vielä ratkaisematta, *kumpiko* kahdesta välittömästi kiinnostuneesta luokasta, tilanherraluokka vaiko talonpoikaissluokka, tämän uudistuksen suorittaa tai antaa sille suunnan, määrää sen muodot. Tälle „ratkaisematta jääneelle kysymykselle” omistamme seuraavan kirjoituksen: „Stolypinin ja narodnikkien agrariohjelman vertailua” *.

„*Neuskaja Zvezda*” № 6,
toukokuun 22 pnä 1912
Allekirjoitus: R. S.

Julkaistaan „*Neuskaja Zvezda*” lehden
tekstin mukaan

* Ks. tätä osaa, ss. 129–135. *Toim*